

Wybrane czynniki warunkujące poczucie wstrętu w grupie pielęgniarek/pielęgniarzy prowadzących profilaktykę i leczenie ran

Selected factors determining the feeling of disgust in a group of nurses providing wound prevention and treatment

Karol Sieńczak ^{1,4}, Anna Surmacz ^{1,2}, Mateusz Skórka ³

¹Poradnia Leczenia Ran, Szpital Specjalistyczny, Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny w Brzozowie

²Instytut Pielęgniarstwa, Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii, Uniwersytet Rzeszowski

³Katedra Pielęgniarstwa, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, Akademia Tarnowska

⁴Instytut Medyczny, Uczelnia Państwowa w Sanoku

Streszczenie

Wstęp: Praca pielęgniarek z osobami z ranami przewlekłymi wiąże się z narażeniem na bodźce wizualne i zapachowe, które mogą wywoływać emocje takie jak wstręt. W szczególności wygląd oraz nieprzyjemny zapach ran stanowią istotne czynniki oddziałujące na personel medyczny, które mogą wpływać na komfort wykonywania obowiązków zawodowych.

Cel pracy: Ocena poziomu wrażliwości na wstręt oraz nasilenia objawów depresji, lęku i stresu wśród pielęgniarek/pielęgniarzy deklarujących pracę z osobami z ranami trudno gojącymi się.

Materiał i metody: W toku badań wykorzystano szacowanie i sondaż diagnostyczny. W badaniu udział wzięło 445 pielęgniarek/pielęgniarzy zajmujących się profilaktyką i leczeniem ran. Średnia wieku badanych wyniosła 42,07 ±10,70 roku, przy czym najmłodsza osoba była w wieku 23 lat, a najstarsza 73 lat. W badanej grupie dominowała płć żeńska 93,5% ($n = 416$), mężczyźni stanowili zaledwie 6,5% ($n = 29$). Wśród respondentów znaczną przewagę stanowiły osoby z wykształceniem magisterskim – 74,8% ($n = 333$). Średnia samoocena wiedzy badanych na temat leczenia ran wyniosła 5,81 ±1,83. W celu przeprowadzenia badania zastosowano autorski kwestionariusz ankiety oraz standaryzowane narzędzia badawcze: skalę QADS (Kwestionariusz Oceny Wrażliwości na Wstręt) oraz DASS-42 (Skala Depresji, Lęku i Stresu). Dodatkowo wykorzystano sześć fotografii wybranych losowo z bazy danych własnych obrazujących rany o różnej etiologii. Oceny dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało „prawie wcale nieprzyjemny”, natomiast 5 – „bardzo mocno nieprzyjemny” (obrzydliwy). Projekt badania uzyskał zgodę komisji bioetycznej.

Wyniki: Nie wykazano związku między wiekiem a poziomem stresu. Wraz ze wzrostem wieku badanych poziom

odczuwanego stresu nieznacznie się obniżał ($p > 0,05$). Jednocześnie nie stwierdzono istotnych zależności pomiędzy wynikami w skali DASS-42 a takimi zmiennymi jak płć, poziom wykształcenia oraz staż pracy. W odniesieniu do wrażliwości na wstręt wykazano niewielką, lecz istotną statystycznie dodatnią korelację z wiekiem w zakresie wstrętu do zwierzęcej natury, co oznacza jego nieznaczne nasilenie wraz z wiekiem badanych. Ponadto stwierdzono istotne statystycznie różnice pomiędzy kobietami a mężczyznami we wszystkich wymiarach skali QADS, przy czym kobiety przeciętnie wykazywały wyższe wyniki w zakresie wrażliwości na wstręt ($p < 0,05$). Nie zaobserwowano natomiast istotnych różnic w zależności od poziomu wykształcenia oraz stażu pracy w zawodzie. Najwyższy poziom nieprzyjemnych doznań wśród respondentów uzyskało zdjęcie nr 2 (2,87 pkt), następnie nr 6 (2,61 pkt), nr 5 (2,53 pkt) oraz zdjęcie nr 3 (2,43 pkt). Wśród wskazanych fotografii przedstawiono rany o charakterze nowotworowym z widocznymi zmianami egzofitycznymi, a także zastosowaną terapię larwalną oraz przypadek muszycy.

Wnioski: Płć kobieca jest bardziej podatna na doznania związane ze wstrętem niż płć męska. Jednocześnie wykazano, że wraz ze wzrostem wieku badanych poziom odczuwanego stresu nieznacznie się obniża, natomiast nasila się poziom wstrętu w podskali „Wstręt do zwierzęcej natury” kwestionariusza QADS. Największy wpływ na odczucia badanych miały rany o charakterze nowotworu oraz widok larw w ranie. Takie zmienne jak wykształcenie oraz staż pracy nie wpływają w istotny sposób na odczucia personelu medycznego.

Słowa kluczowe: wstręt, rana przewlekła, pielęgniarka.